

**Rapport van de CCS
aan de L.V. van Doorn 1998
(buitenland)**

1. De opdracht aan de sectie buitenland van de commissie.

De Landelijke Vergadering van 1994/1995 verzocht de Commissie m.b.t. het buitenland:

- a. activiteiten te blijven ontplooiën, die kunnen bijdragen aan het totstandkomen van correspondentie met de Reformed Churches of New Zealand;
- b. de contacten te onderhouden met de Christian Reformed Church in North America, de Vrijgemaakte Kerken van Oost Soemba, Die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika, de Sinode Middellandse, de Reformed Church in Japan, de Églises Réformées Évangéliques Indépendantes de France en de Reformed Churches of Australia en desgevraagd daarbij de relevante besluiten van deze Landelijke Vergadering toe te lichten;
- c. de ontwikkelingen in de Christian Reformed Church in North America nauwlettend te volgen en daarover aan de volgende Landelijke Vergadering te rapporteren en voorstellen te doen;
- d. voort te gaan met het leggen van contacten met andere gereformeerde kerken in de wereld, waaronder de Orthodox Presbyterian Church en de Igreja Reformanda no Brasil;
- e. zich op de hoogte te blijven stellen van de ontwikkelingen binnen de International Conference of Reformed Churches.

2. Samenstelling en vergaderingen.

In de verslagperiode, die loopt van mei 1993 t/m mei 1997 was de sectie buitenland als volgt samengesteld: A.P. de Boer (voorzitter), A. Boshuizen (secretaris), P. Busstra, H.G. Geertsema, J. Horsman en P.J. van Kampen. De sectie heeft in de verslagperiode zeven maal vergaderd. In de vergadering van 22-02-95 werd afscheid genomen van br. P. Wassenaar, die in de afgelopen tijd met grote inzet zijn werk als voorzitter had gedaan.

3. Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika.

Zoals bekend had 'die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika' (GKSA) op enkele punten moeite met ons AKS. Men vreesde een zeker independentisme. Het was met name rond de artikelen 17 en 30 dat ons om opheldering werd gevraagd. Dat verzoek is voor de LV van 1991 aanleiding geweest een commissie te benoemen voor toetsing van het AKS. Als gevolg van het werk van deze commissie heeft art.17 AKS op de LV van 1994 een wijziging ondergaan. De GKSA zijn daarvan op de hoogte gesteld. Een ander punt dat de afgelopen tijd gespeeld heeft in onze relatie met de GKSA is de openstelling van het diakenambt voor de zusters der gemeente. Ons rapport is hun toegestuurd. In de GKSA staan de bijzondere ambten niet open voor de zusters. De mogelijkheid van 'die vrou in die amp' is daar wel een keer aan de orde geweest, maar afgewezen. Ds. Busstra heeft onze kerken vertegenwoordigd op de synode van de GKSA in jan. 1997. Hij is daar heel hartelijk ontvan-

gen. Het bleek dat de synode erg ingenomen was met de manier waarop wij met hun vragen rond het AKS waren omgegaan. Uitgesproken is dat men ten volle tevreden is met de beantwoording van onze kant. We mogen er van uitgaan dat het AKS, wat de GKSA betreft, verder geen punt van discussie meer is. Of dat ook het geval zal zijn met de zaak van de zusters in het diakenambt is nog de vraag. In een gesprek met een synodale commissie heeft ds. Busstra de broeders duidelijk gemaakt dat wij ons besluit genomen hebben op grond van bijbelse gegevens. Wij hebben er op gewezen dat het uiteindelijk alleen maar gaat om een verschil van uitleg, waar ruimte voor moet zijn. Binnen de commissie zag men een duidelijk onderscheid tussen zusters in het diakenambt alleen en zusters in het bijzondere ambt zonder meer. Zoals het nu lijkt, zal ons besluit geen grote problemen geven in onze relatie met de GKSA. Het punt van de vrouw in het ambt kan trouwens ook binnen de GKSA zelf nog weer in discussie komen. Dit als gevolg van een bezwaarschrift tegen de manier waarop een eerder voorstel daartoe door een synode was afgewezen. Dit bezwaarschrift is nu doorverwezen naar deputaten die de volgende synode moeten adviseren of verdere studie wenselijk is of niet.

Tot dusver waren er binnen de GKSA vanwege de verschillende bevolkingsgroepen vier afzonderlijke synoden. Nu is, na jarenlange gesprekken, besloten dat de kerken vanaf de basis over kleur- en taalgrens heen zullen gaan samenwerken in zogenaamde gebiedsclasses. Die komen dan samen in streeksynoden van waaruit afgevaardigden naar de algemene synode gaan.

De veranderingen in Zuid-Afrika gaan de GKSA ook verder niet voorbij. Op de synode heeft men zorg over het onderwijs. In het verleden was alle onderwijs nationaal christelijk, maar volgens de nieuwe grondwet berust de verantwoordelijkheid voor christelijk onderwijs niet bij de staat maar bij de ouders. Er wordt nu gekeken naar wat men nog doen kan binnen de bestaande structuren, terwijl men ook de mogelijkheden onderzoekt om te komen tot de oprichting van christelijke privaatscholen.

Wat men in de GKSA terecht als een groot probleem ziet is de terugloop van het ledental. Elk jaar neemt de geboorteaanwas af, terwijl het aantal belijdende leden ook minder wordt. De invloed van de secularisatie begint duidelijk voelbaar te worden. In dat opzicht komen wij meer en meer voor dezelfde problemen te staan. De GKSA gaat in het 'nieuwe Zuid-Afrika' een moeilijke tijd tegemoet.

Er is vanuit de GKSA een verzoek gegaan naar alle kerken met wie zij contact hebben om na te denken over de wenselijkheid van het oprichten van een nieuwe internationale gereformeerde synode. Wij hebben laten weten daar weinig heil van te verwachten.

4. Églises Réformées Évangéliques Indépendantes de France.

Deze kleine kerkengroep in Frankrijk heeft het niet gemakkelijk. Men is klein in aantal, terwijl de leden niet altijd

betrokken meeleven. De zorgen worden ook gezien door de Stichting Steun Gereformeerde Kerken in Frankrijk (SSGKF). Deze stichting probeert de betrokkenheid en kennis van de gemeentelieden te vergroten. Zij betalen mede voor vormingswerk. Ondanks het vaak moeizame bestaan valt bij deze kerken op dat ze zich bezig houden met kerkplanting. Er zijn verschillende plaatsen waar een evangelisatiepost is uitgegroeid tot een kerk. Eén van de laatste plannen is om iets te beginnen in Lyon.

In vorige verslagen van de commissie wordt een beeld gegeven van deze kerken.

Rond de laatste synode (1997) was enige opschudding, die ook de pers in Nederland haalde. Aanleiding was de vraag rond de vrouwelijke predikant.

In 1993 werd door de nationale synode van Toulouse besloten om vrouwen toe te laten tot het ambt van predikant (ondanks het feit dat nog niemand zich had aangemeld). Vrouwelijke diakenen en ouderlingen waren er al zeer lange tijd, maar het ambt van predikant stond alleen open voor mannen. Voorwaarde voor het besluit van Toulouse was dat dit geratificeerd zou worden op de generale synode in 1994 te Anduze (de generale synode heeft een hoger gezag en vindt eens in de drie jaar plaats, de nationale synode is ieder jaar). De synode van Anduze ratificeerde inderdaad dit besluit ondanks heftige tegenstand van enkele synodeleden. Het aantal voorstemmers was trouwens groter dan op de nationale synode van 1993. Op de volgende nationale synode van 1995 in St Hippolyte du Fort kwamen verschillende synodeleden met het voorstel om de beslissing van Anduze te toetsen aan het kerkrecht. Immers: daarin wordt bepaald dat alle beslissingen overeenkomstig Gods Woord moeten zijn. Sommige synodeleden zeiden dat ze in de argumentatie voor het besluit van Toulouse/Anduze meer sociologische termen tegengekomen waren dan bijbelse argumenten. De vraag werd dus weer teruggespeeld naar de verschillende regionale synodes en tegelijkertijd werd aan twee mensen gevraagd om een advies uit te brengen. Een voorstander en een tegenstander. Eén van hen was professor Jean-Claude Thienpont van de Theologische Faculteit van Aix-en Provence. Thienpont schreef een rapport dat zich niet alleen bezig hield met de vraag of het besluit zich verdroeg met de kerkorde, maar hij besprak het vraagstuk in de volle omvang, en verdedigde het besluit exegetisch en hermeneutisch. Dit rapport schoot de Faculteit in het verkeerde keelgat. Thienpont had meer gedaan dan hem gevraagd was en hij had een standpunt naar buiten gebracht dat de Faculteit niet deelde. Thienpont had dat eerst aan de Faculteit moeten voorleggen. De generale Synode van Saint-Jean-de Maruejols (1997) bevestigde met grote meerderheid het besluit van Anduze. Voor Thienpont had de zaak een vervelende afloop: hem werd ontslag aangezegd. Aangezien de Faculteit autonoom is heeft ze die mogelijkheid. Eén en ander is niet erg bevorderlijk voor de sfeer in de Franse kerken, maar vanuit de verte is daar

weinig over te zeggen.

5. De Vrijgemaakte Kerken van Oost Soemba.

In de verslagperiode werden we op de hoogte gehouden van het wel en wee van de Vrijgemaakte Kerken van Oost Soemba d.m.v. brieven en synodeverslagen. De wederzijdse contacten zijn hartelijk en opbouwend en de Soembanese kerken zijn blij met de financiële ondersteuning die men nog steeds krijgt vanuit Nederland. Men is zeer betrokken op ons kerkelijk leven, en heeft ook erg meegeleefd met de besluiten van de laatste Landelijke Vergadering. De moeilijkheden in de kwestie Baing hebben er inmiddels in geresulteerd dat ds. L. Pandjang zich onttrokken heeft aan de eenheid van de Vrijgemaakte Kerken van Oost-Soemba.

6. De Reformed Churches of Australia.

Namens onze kerken woonde br. P. Wassenaar de Synode van deze kerken bij, die gehouden werd van 16-24 augustus 1994. De discussie over de vrouw in het ambt werd op die synode langdurig en indringend gevoerd, zonder dat er besluiten konden worden genomen. Ook de invloed van charismatische en evangelische stromingen was onderwerp van gesprek. Er bestaan binnen de RCA duidelijke verschillen van mening over deze zaken en men probeert in liefde en wijsheid een goede weg hierin te bewandelen, waarbij men nadrukkelijk probeert om elkaar vast te houden. Er leeft bij onze rapporteur wel enige zorg of men hierin op langere termijn ook zal slagen, omdat er wel signalen waren van een nadrukkelijker richtingenstrijd. Het is van belang om de contacten met de RCA zo intensief mogelijk te onderhouden, omdat we als kerken dicht bij elkaar staan, zoals blijkt uit de trouw aan de bijbelse en gereformeerde grondslag die gecombineerd wordt met het geduldig en soepel samen optrekken als broeders en zusters. *We proberen in te gaan op de uitnodiging de synode bij te wonen in augustus 97.*

7. De Reformed Churches of New Zealand.

De synode van 1995 moest zich uitspreken over een voorstel van de Interchurch Relations Committee om de correspondentie met onze kerken te verbreken. Het rapport waarop deze IRC zich baseerde was tamelijk eenzijdig in het oordeel over onze kerken. De indruk werd gewekt dat onze kerken vooral independentistisch zijn, en pas daarna gereformeerd. Wij konden helaas niet op deze synode aanwezig zijn, maar hebben schriftelijk onze groeten en heilwensen overgebracht, terwijl wij er meteen op hebben gewezen dat wij ons niet konden herkennen in het beeld dat van onze kerken werd geschetst. Wij hebben gevraagd het genoemde voorstel af te wijzen, en de correspondentie met ons juist te intensiveren, zodat we elkaar als kerken beter

zouden leren kennen en gaan begrijpen. De synode heeft positief gereageerd op ons verzoek, en inmiddels is de correspondentie op gang gekomen. In aanvulling op de informatie die de scriba van de Landelijke Vergadering 1994/1995 aan de buitenlandse kerken heeft gestuurd, hebben wij de RCNZ uitgebreid geantwoord op hun vragen. Naast vragen over de kwestie van de vrouw in het ambt wilde men nog meer weten over de rol van het AKS en over ons omgaan met afwijkende dogmatische inzichten. Bovendien was men benieuwd of het gerucht klopt dat in sommige NGK kinderen aan het avondmaal worden toegelaten. Er is wel enige zorg of de broeders van de RCNZ de correspondentie volledig ruimhartig aangaan. Het lijkt er op dat er in deze kerken een tendens is de nadruk meer te leggen op discipline en duidelijkheid dan op het ruimhartig samen optrekken. Men wijst er in de correspondentie nadrukkelijk op dat men zich genoodzaakt heeft gezien om de contacten met de CRCNA te verbreken vanwege de gevoelde verschillen met die kerken.

8. Reformed Church in Japan.

Wij ontvingen een brief met de hoofdpunten van wat er besloten is op de Algemene Vergadering van RCJ van oktober 1994. De al enige tijd voorbereide verklaringen over "Predestination" en over "Evangelism" hebben op deze Algemene Vergadering het levenslicht gezien. Op het verzoek de tekst van deze verklaringen te ontvangen hebben we tot op heden nog geen positief antwoord gekregen. Onze broeders en zusters in Japan staan als kleine minderheid in een enorme massa ongelovigen. Men bezint zich op het verleden en de schuld van de Tweede Wereldoorlog, en probeert een goed christelijk getuigenis te geven temidden van de omringende Shintoïstische/Boedhistische cultuur. De aktie die we als kerken hebben gehouden rond de aardbeving in Kobe heeft de kontakten een extra dimensie gegeven.

9. Christian Reformed Church in North America.

De CRCNA maken nog steeds moeilijke tijden door. Verschillende onderwerpen, zoals de plaats van de vrouw in de kerk, liturgische veranderingen, de relatie geloof en wetenschap, hebben de tegenstellingen binnen de kerk nadrukkelijk aan het licht gebracht. Er zijn inmiddels vele leden, en in een aantal gevallen ook gemeenten, die het kerkverband hebben verlaten. Het is bekend dat er binnen onze kerken ook vragen leefden (o.a. van de kerk van Wezep) over de ontwikkelingen in de CRCNA, en daarmee samenhangend, of dat gevolgen moest hebben voor onze relatie met deze kerk. In juni 1995 bezochten de afgevaardigden Boshuizen en Geertsema namens onze kerken de synode in Grand Rapids. Tijdens deze synode zijn vele gesprekken gevoerd met zoveel mogelijk vertegenwoordigers van de verschillende stromingen binnen de CRCNA.

Na vele jaren van discussie, en telkens veranderende besluiten, is op deze synode een opening geboden om, na het diaken-

ambt, ook de overige ambten voor de vrouw open te stellen. De synode besloot om de classes het recht te verlenen het woord "mannelijk" uit de KO niet van toepassing te verklaren. Hiermee wordt het kerkrechtelijke bezwaar tegen de toelating van de vrouw in het ambt omzeild, en de beslissing in de praktijk op het meer plaatselijke nivo van de classes gelegd. De discussie op grond van schriftuurlijke argumenten bracht uiteindelijk geen overeenstemming. De synode moest zich uitspreken over twee rapporten, met duidelijk uiteenlopende conclusies. Toch was kenmerkend dat deze rapporten een identieke inleiding hadden. In deze inleiding werd benadrukt dat het gesprek goed was geweest; de verschillen van mening, zo stelde men, waren verschillen onder broeders in Christus. Het rapport dat uiteindelijk is aangenomen sprak uit dat er twee opvattingen zijn op het punt van de vrouwelijke ambtsdrager, die beide de Schrift als het onfeilbare Woord van God erkennen. Dit besluit is op latere synodes niet teruggedraaid, maar heeft wel voor onrust in het behoudende deel van de kerk gezorgd. Bovendien is het mede aanleiding geweest voor verschillende buitenlandse kerken (o.a. de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland en de Reformed Churches of New Zealand) om de relaties met CRCNA te verbreken.

De synode van 1995 opende de weg voor kinderen om, onder bepaalde voorwaarden, deel te nemen aan het avondmaal. Een voorwaarde is dat het kind na een zorgvuldige procedure openbare belijdenis van het geloof aflegt, daarbij gebruik makend van een vereenvoudigd formulier. Kinderen die belijdenis hebben afgelegd krijgen niet dezelfde verantwoordelijkheden in het gemeentelijk leven als van ouds her bij het doen van openbare geloofsbelijdenis hoorde; gezocht wordt nog naar een methode om te komen tot het "volwassen lidmaatschap".

Een belangrijk punt van gesprek was de relatie met de Gereformeerde Kerken in Nederland. Er klonk een duidelijke roep om de relatie met deze kerken te verbreken. Het besluit om de relatie niet te verbreken werd genomen met een meerderheid van slechts enkele stemmen, na een discussie die bijzonder emotioneel verliep. Belangrijk voor het verloop van de discussie was de toespraak van ds. Vissinga, de voorzitter van de synode van de GKN. Deze toespraak sloeg in als een bom, wat tamelijk verbazingwekkend was; wie werkelijk bekend is met de ontwikkelingen in de GKN zou over woorden van Vissinga niet meer verbaasd kunnen zijn. Uit de discussie bleek dat men zich vooral stoorde aan zijn uitspraken over homosexualiteit. Dat onderwerp bleef maar terugkeren en bepaalde de inhoud van de bespreking. Daarbij was de bespreking meer emotioneel dan inhoudelijk. Niet de diepere theologische achtergronden kwamen aan de orde maar een gevoelsmatig verzet tegen homoseksuele praktijk. Er kon een zekere mate van homofobie worden geproefd. In deze discussie werd de diepgang node gemist. In gesprekken die we een jaar later voerden met afgevaardigden van de CRCNA leek het er op dat men in de relatie met de GKN bereid was de contacten met de GKN wat onder druk te zetten,

maar dan niet zozeer vanwege een grondige inhoudelijke overwegingen, maar meer vanuit een verlangen om toch vooral rust in eigen gelederen te brengen.

Opvallend was dat temidden van vele moeilijkheden en verschillen van mening, er weinig aanleiding is om te spreken van een aantasting van de gereformeerde belijdenis. Afgezien van één afgescheiden predikant, was er niemand, ook niet onder de verontrusten, die de indruk gaf dat er binnen de CRCNA afwijkingen van de gereformeerde belijdenis worden verdedigd. Opvattingen à la Kuitert of Wiersinga lijken in de CRCNA niet voor te komen. Maar ook andere voorbeelden van afwijking van de belijdenis bij dienst doende predikanten of hoogleraren aan Calvin seminary kon niemand noemen. In die zin is de gereformeerde leer duidelijk niet in discussie. Er wordt vanuit gegaan dat alle ambtsdragers in de CRCNA instemmen met de Drie Formulieren van Enigheid. Op de synode wordt aan iedereen gevraagd daarvan blijk te geven door op te staan.

Het is duidelijk dat de CRCNA niet de ideale gereformeerde kerken vertegenwoordigen. Zij staan bloot aan bepaalde gevaren, niet alleen van buiten maar ook van binnen. Verlies aan geestelijke diepgang en een zekere mate van zelfgenoegzaamheid zijn daarvan misschien wel de voornaamste. Ook bestaat nog steeds de dreiging van conflicten en afscheidingen. Verder zijn er de problemen waarmee alle kerken in deze tijd te maken hebben. Tegelijk moet gezegd worden dat deze kerken de bijbelse roeping in verband met het evangelie van Jezus Christus voluit serieus proberen te nemen. Vanuit de CRC wordt een groot aantal activiteiten ontwikkeld die alle gericht zijn op de verkondiging van het evangelie en diaconale hulpverlening, beide in eigen land/continent en daarbuiten. Te noemen zijn: de 'Back to God hour', radioevangelisatie over heel de wereld in zeker negen talen, de activiteiten van Christian Reformed Home Mission en Christian Reformed World Mission, allerlei kleinschalige initiatieven zoals koffiepauze-evangelisatie, vriendschapsgroepen gericht op gehandicapten, ontbijtbijeenkomsten voor mannen, en op het gezin gerichte groepen waarbij alcoholisten met hun probleem worden geconfronteerd. Ook proberen zij wel degelijk hun confessioneel-gereformeerde karakter vast te houden. Er bestaat daarom onzes inziens geen reden voor de Nederlands Gereformeerde Kerken om hun relatie met de CRC te heroverwegen.

10. Diversen.

Kontakten met de **Igreja Reformada no Brasil** zijn in de afgelopen verslagperiode niet officieel geweest. De cie. heeft wel advies gegeven rond beroepbaarstelling van ds. E.A.W. Mouisie, die als predikant in deze kerken gediend heeft voor zijn komst naar Nederland.

De kontakten met de **Orthodox Presbyterian Church** in de Verenigde Staten, en de **Presbyterian Church in Korea** hebben zich

beperkt tot het sturen van heilwensen en groeten, alsmede het materiaal dat door de scriba van de Landelijke Vergadering aan de buitenlandse kerken is gestuurd.

Er is inmiddels een nieuwe Engelse vertaling van het AKS gereed gemaakt, waarin de op de Landelijke Vergadering 1994/1995 aangenomen wijzigingen zijn verwerkt.

Er wordt gewerkt aan een herziene versie van de informatie over de Nederlands Gereformeerde Kerken in het engels.

11. International Conference of Reformed Churches.

Wij zien af van een bezoek aan de conferentie in Seoul in oktober 1997, omdat de investering in tijd en geld niet opweegt tegen het te verwachten resultaat van het sturen van een waarnemer.

Namens de commissie
getekend 11 juni 1997,

, voorzitter.

, secretaris.